

KU TWISISA KU TIRHISIWA KA TITHIRASITI EKA MIGINGIRIKO YA VUNWINI BYA B- BBEE

Hi mayelana na Xiletelo

Khomixini ya Ntiyisa Vubindzu bya Vantima lebyi Anameke (“ B-BBEE”) i vandla leri tumbuluxiweke hi ku ya hi Nawu wa B- BBE, tanihi leswi wu cincaweke, ku langutisisa ku simekiwa kahle ka Nawu wa B- BBEE. Xiletelo xi tumbuluxiwile na ku hangalasiwa hi Khomixini ya B-BBEE ku nyika vuleteri eka matirhiselo ya Tithirasiti loko ti tirhisiwa tanihi ndlela yo kondletela vunwini hi xikongomelo xa nandzelelo wa swikongomelo na swilaveko swa Nawu wa B BBEE

Xana Thirasiti i yini?

Thirasiti hi ku angarhela swi vula malulamiso lama munhu, ku tala ku va Musunguri kumbe Muthirasiti, a khomaka nhundzu kumbe rifuwo leswaku un'wana a ta vuyeriwa, loyi hi xitalo a vuriwaka muvuyeriwa, naswona yi nga va ya vupfuni kumbe nkunguhato wa rifa.ndzhaka, exikarhi ka swivangelo swin'wana. Ehansi ka Nawu wa B-BBEE, Thirasiti yi nga tirhisiwa ku vevukisa vunwini hi vatirhi, vaaki kumbe yin'wana mitlawa ya nhlanganelo leyi fanaka.

Swilaveko swa ku tekeriwa enhlokweni ka Thirasiti eka mixaviselano ya vunwini

Hi xikongomelo xo fikelela swikongomelo swa B-BBEE, vanhu vantima va nga khoma imfanelo ta vona ta vunwini eka vandla leri pimiweke hi ku tirhisa muxaka wa endlelo ro fana na Thirasiti. Ku tiyisisa leswaku vanhu vantima va lawula, na ku fambisa timfanelo ta vunwini hi ndlela yo pfuna, leti khomiweke eka Thirasiti na ku sivela tindlela to papalata Nawu wa B-BBEE hi mavandla lama pimiweke, Khodi ya Maendlelo Lamanene yi nyika milawu ya Tithirasiti. Milawu leyi yi tirha eka Tithirasiti na mixaviselano leyi katsaka Swikimi swa Vunwini leswi Anameke na Minongonoko

ya Avelano wa Vunwini bya Vতিরhi leyi vumbiweke hi muxaka wa Thirasiti.

Loko Tithirasiti ti tirhisiwa ku vevukisa vunwini, nxaviselano lowu ku vuriwaka wona wu fanele wu va wa ha fikelela swilaveko swa ku tekeriwa enhlokweni ka vunwini, leswi swi nga na timfanelo to vhoti, ku tsakela eka ikhonomi na nkoka wa nsalo emavokweni ya vanhu vantima hikwalaho ka ku tekaxiave hi ndlela yo kongomisa na yo ka yi nga kongomisi eka vandla leri pimiweke. Vandla leri pimiweke ri nga tekela enhlokweni tipoyinti lembe rin'wana na rin'wana ntsena loko lavanganankavelo va vantima va ha ri na timfanelo ta vunwini eka vandla.

Tindlela leti Tithirasiti ti nga simekiwaka hi yona eka Tikhodi ta Maendlelo Lamanene ta B- BBEE.

Xikimi xa Vunwini lexi Anameke

Swikimi swa Vunwini leswi Anameke swi vula swikimi swa vunwini swa nhlnganelo leswi endliweke hi mavonelo yo lava ku vevukisa ku tekaxiave hi vanhu lava kombisiweke eka swipfuno swo huma eka vunwini hi xikimi xexo kumbe hi tifiduxiyari ta xona na ntsakelo wa mikavelo eka vandla, leswi ku nga vaku hi xivumbeko xa xitikofela xa vaaki kumbe tlawa wa mabindzu. Xikimi xa Vunwini lexi Anameke xi nga tumbuluxiwa hi xivumbeko xa Thirasiti, naswona eka xiyimo xexo xi fanele xi fikelela ya Xikimi xa Vunwini lexi Anameke na xa Tithirasiti tanihi leswi swi hlamuseriweke eka Khodi ya Maendlelo Lamanene.

Xikimi xa Vunwini lexi Anameke xi fanele xi fikelela swilaveko leswi landzelaka:

<i>Nhlawulo wa Tithirasiti</i>	Kwolomu ka 50% wa tifiduxiyari ta xikimi ku fanele ku va vanhu lava tiyimelaka lava nga hava mitirho lava nga na ku tsakela ka ku vuyeriwa hi ndlela yo kongomisa kumbe yo ka yi nga kongomisi eka xikimi, kwolomu ka 50% wa tifiduxiyari ta xikimi ku fanele ku va vanhu vantima na kwolomu ka 25% ku va ku ri vavasati va vantima naswona mutshamaxitulu wa xikimi u fanele a va mutekaxiave wa vantima.
---------------------------------------	--

<p>loyi a tiyimelaka na xiphemu xa mfanelo</p>	<p>Serisi ya Khodi ya 100, yi lava thirasiti ku hlamusela vatekaxiave na xiphemu xa mfanelo ya vona yo kuma mphakelo wa ku tsakela ka ikhonomi. I swa nkoka eka mutekaxiave wun'wana na wun'wana ku tiva ka ha ri na nkarhi xiphemu xa mfanelo ya vona, na hi nkarhi wa mpimo wa B-BBEE , xikombiso xo hakela</p>
	<p>xi ta humesiwa. Vathirasiti a va na mfanelo hi mayelana na ku cinca vatekaxiave na xiphemu xa mfanelo ya vona</p> <p>Vavuyeriwa va nge hlawuriwi lembe rin'wana na rin'wana ku kuma swipfuno hi xivumbeko xa mikavelo ku suka eka vandla leri pimiweke, ku hakela dyondzo ya vona, vuleteri kumbe ku tiprojeke to ti tlakusa leswi ku nga timhaka leti faneleke ti humelela ehansi ka nhluvukiso wa swikili swa vandla, vuvekisi bya vanhu kumbe nhluvukiso wa ikhonomi ya vanhu.</p>
<p>Mali ya thirasiti</p>	<p>Thirasiti i xikimi lexi anameke naswona xi fanele xi landzelela swilaveko swa hinkwato ti annexes ta 100 (B) na (D). vunwini bya thirasiti byi fanele byi nyika vuleteri hi leswaku vavuyeriwa va ta kumisa ku yini mali naswona byi fanele byi landzelela ndzimana ya 1.1.7 ya Annexe ya 100 (B) leyi vulaka leswaku 85% ya nkoka wa swipfuno leswi averiweke eka thirasiti swi fanele swi hlengeletwa eka vanhu vantima. Leswi swi vula leswaku i 15% ntsena ya mali leyi hakeriwaka eka thirasiti yi nga tirhisiwa eka vulawuri na tirhelo ra mafambiselo ya thirasiti.</p>

<p>Swiviko swa mali swa xikimi</p>	<p>Vathirasiti tanihi vayimeri va thirasiti va na ntirho wo langutisisa swiviko swa mali ya thirasiti. Hikwalaho, va na ntirho wo tivisa vatekaxiave hi xiyimo xa xiviko xin'wana na xin'wana eka nhlengeletano ya xikimi yin'wana na yin'wana ya lembe na lembe.</p> <p>Ku ya emahlweni, vathirasiti va fanele va khoma nhlengeletano na vatekaxiave va vantima hi xikongomelo xo va nyika mahungu mantshwa hi xiyimo xa tiakhawunti ta thirasiti. Ndzimana ya 1.1.12 ya Annex ya 100 (B) yi hlamusela leswaku Tifiduxiyari ta xikimi ti fanele ti yisa swiviko swa mali ya xikimi eka vatekaxiave lembe na lembe eka nhlengeletano ya lembe na lembe ya xikimi.</p> <p>Eka ku pfala kumbe ku herisa thirasiti, nhlengeleto hinkwawo wa ku tsakela ka ikhonomi wu fanele wu yisiwa eka vavuyeriwa kumbe eka vandla leri yimelaka ku tsakela ka vatekaxiave kumbe tlawa wa vafuniwa.</p>
<p>Tidokhumenteleli fambisaka xikimi</p>	<p>Vumbiwa bya ntshovo ku ya vateka xikimi byi fanele byi byi kumeka hi ku komberiwa eka mutekaxiave wihi kumbe wihi hi ririmi leri munhu yaloye a ri tivaka.</p>

Nongonoko wa Avelano wa Vunwini bya Vatirhi

Nongonoko wa Avelano wa Vunwini bya Vatirhi swi vula swiyimo leswi vatirhi va nyikiwaka tindlela ta mikavelo/xitoko/tiyuniti eka vandla leri va ri tirhelaka, leswi swi nga pfumalaka hakelo kumbe laha va nga xavaka mikavelo/xitoko/tiyuniti hi hakelo ya ntshovo kumbe leyi tsakisaka ngopfungopfu tanihi hakelo. Nongonoko wa Avelano wa Vunwini bya Vatirhi wu nga tumbuluxiwa hi xivumbeko xa Thirasiti, naswona eka xiyimo xexo wu fanele wu fikelela milawu ya Nongonoko wa Avelano wa Vunwini bya Vatirhi na ya Thirasiti tanihi leswi swi vuriweke eka Khodi ya Maendlelo Lamanene.

Nongonoko wa Avelano wa Vunwini bya Vatirhi wu fanele wu fikelela swilaveko leswi landzelaka:

<p><i>Ku thoriwa ka vathirasiti</i></p>	<p>Mikarhi hinkwayo 50% ya tifiduxiyari ta xikimi ti fanele ti thoriwa hi vatirhi naswona leswi swi fanele swi endliwa nkarhi hinkwawo loko xikimi xa ha ri kona.</p>
<p><i>Vatekaxiave</i> <i>xa mfanelo</i> <i>naxiphemu</i></p>	<p>Vunwini bya thirasiti byi fanele byi kombisa mahungu lama fambelanaka na xiphemu xa mfanelo xa mutekaxiave wun'wana na wun'wana wa wantima. I swa nkoka eka mutekaxiave wun'wana na wun'wana ku tiva ka ha ri na nkarhi xiphemu xa mfanelo ya vona, na hi nkarhi wa ku pimiwa ka B-BBEE, xikombiso xo hakela xi ta laveka ku humesiwa. Vathirasiti a va na mfanelo hi mayelana na ku cinca vateka xiave na xiphemu xa mfanelo ya vona</p>
<p><i>Mali ya thirasiti</i></p>	<p>Thirasiti leyi tumbuluxiweke tanihi xikimi xa avelano wa vunwini bya vatirhi, yi fanele yi landzelela swilaveko swa ti Annexe ta 100 (C) na (D) ta Tiserisi ta Tikhodi ta 100 naswona vunwini bya thirasiti byi fanele byi tlhela byi nyika vuleteri hi leswaku vavuyeriwa va ta kumisa ku yini mali.</p>

<p>Swiviko swa mali ya xikimi</p>	<p>Vathirasiti tanihi vayimeri va thirasiti va na ntirho wo langutisisa swiviko swa mali ya thirasiti. Hikwalaho, va na ntirho wo tivisa vatekaxiave hi xiyimo xa swiviko sweswo nlembe rin'wana na rin'wana hi tinhlengeletano leti nga ta khomiwa. Vunwini bya thirasiti byi fanele byi hlamusela leswaku vathirasiti va ta khoma nhlengeletano na vatekaxiave va vantima hi xikongomelo xo va nyika mahungu mantshwa hi xiyimo xa tiakhawunti ta thirasiti. Ndzimana ya 2.5.4 ya Annex ya 100 (C) yi hlamusela leswaku tifiduxiyari ta xikimi ti fanele ti yisa swiviko swa mali ya xikimi eka vatekaxiave lembe rin'wana na rin'wana eka nhlengeletano ya lembe na lembe ya xikimi.</p>
<p>Ku Tekaxiave hi vatekaxiave vantima eka Bodo ya Vandla leri Pimiweke</p>	<p>Hi ku ya hi ndzimana ya 2.5.2 eka Annexe ya 100 (C), vatekaxiave va fanele va nghenelela eka ku lawula xikimi eka xiyenge lexi fanaka na xa ntirho wa vulawuri bya vakhumbheki eka khamphani leyi va nga na mikavelo eka yona. Hi ku yimeriwa hi vathirasiti, vavuyeriwa va fanele va kota ku</p>

	<p>tekaxiave eka swiboho leswi tekiweke hi vakhumbheki van'wana eka tinhlengeletano hi ku ngenisa xiave eka bodo ya timfanelo to vhota.</p> <p>Eka ku pfala kumbe ku herisa thirasiti, nhlengeleto hinkwawo wa ku tsakela ka ikhonomi wu fanele wu yisiwa eka vavuyeriwa kumbe eka vandla leri yimelaka ku tsakela ka vatekaxiave kumbe tlawa wa vavuyeriwa. Ku ya emahlweni, xikimi xa avelano wa vunwini bya vatirhi i muxaka wa vunwini naswona a wu fanelanga ku hlangahlanganisiwa na matirhelo vandla na timhaka ta vuxaka bya rona bya le ntirhweni laha vatirhi lava hlongoriweke, rhithirenchiweke, a na ku fa na lava vabyaka va hetelelaka va lahlekeriwa hi mikavelo/tyuniti ta vona tanihi loko tikontiraka ta ntirho na swipimelo swi nga khomanisiwangiku eka mikavelo ya vona naswona a swi fanelanga ku simekiwa hi ndlela yaleyo.</p>
<p><i>Tidokumente leti lawulaka xikimi</i></p>	<p>Vumbiwa bya xikimi byi fanele byi kumeka hi ku komberiwa eka mutekaxiave un'wana na un'wana hi ririmi ra ximfumo rihi kumbe rihi leri munhu yaloye a ri tivaka.</p>

Tithirasiti

Laha vunwini byi fambisiwaka hi Thirasiti, hambiloko Thirasiti yaleyo ku ri Xikimi xa Vunwini lexi Anameke, Nongonoko wa Avelano wa Vunwini bya Vatirhi, kumbe Thirasiti njhe, Thirasiti yi fanele yi fikelela milawu ya Thirasiti leyi vekiweke eka Khodi

ya Maendlelo Lamanene. Leswi swi vula leswaku Thirasiti leyi lulamisiweke hi Xikimi xa Vunwini lexi Anameke kumbe Nongonoko wa Avelano wa Vunwini bya Vatirhi yi fanele yi landzelela milawu ya Thirasiti naswona hi ku tihandlekela eka sweswo, milawu ya Xikimi xa Vunwini lebyi Anameke kumbe Nongonoko wa Avelano wa Vunwini bya Vatirhi tanihi leswi swi nga ta va xisweswo

Khiraitheriya ya minthwaso ya ku tekeriwa enhlokweni ka Tithirasiti yi hi ndlela leyi:

- Vunwini bya Thirasiti byi fanele byi hlamusela vavuyeriwa na xiphemu xa mfanelo ya vona yo kuma mihlengo.
- rhekhodo ya mavito leyi tsariweke ya vavuyeriwa kumbe ku tirhisiwa ka tlawa wa vanhu swi enerisa swilaveko swa vutitivisi;
- rhekhodo leyi tsariweke ya tipesenteji leti bohiweke ta timfanelo kumbe ku tirhisiwa ka fomula ku khakhuleyita mfanelo swi enerisa swilaveko swo hlamusela nkavelo wa swipfuno.
- Tithirasiti a ti fanelanga ti va na matimba eka swipimelo leswi nga laha henhla; naswona
- Eka ku pfala kumbe ku herisa thirasiti, nhlengeleto hinkwawo wa ku tsakela ka ikhonomi wu fanele wu yisiwa eka vavuyeriwa kumbe eka vandla leri yimelaka ku tsakela ka vatekaxiave kumbe tlawa wa vavuyeriwa.

Thirasiti ya Ndyangu

Ku ya emahlweni, Tikhodi ta Maendlelo Lamanene ti pfumelela ku tumbuluxiwa na ku tekeriwa enhlokweni ka tithirasiti ta ndyangu ku kondletela vunwini. Leswaku Thirasiti ya ndyangu yi kota ku kuma xiyimo xo tekeriwa enhlokweni hi B-BBEE, vunwini bya thirasiti byi fanele byi hlamusela vavuyeriwa na xiphemu xa mfanelo ya vona yo kuma mimphakelo. rhekhodo ya mavito leyi tsariweke ya vavuyeriwa kumbe ku tirhisiwa ka tlawa wa vanhu swi enerisa swilaveko swo hlamusela vavuyeriwa, i vathirasiti ntsena lava nga na matimba eka matirhelo na swipimelo swa tithirasiti. Eka ku pfala kumbe ku herisa thirasiti, nhlengeleto hinkwawo wa ku tsakela ka ikhonomi wu fanele wu yisiwa eka vavuyeriwa kumbe eka vandla leri yimelaka ku tsakela ka vatekaxiave kumbe tlawa wa vavuyeriwa.

<p><i>Minthwaso yo tekela enhlokweni</i> <i>Tithirasiti ta Ndyangu</i></p>	<p>Vunwini bya thirasiti byi fanele byi hlamusela vavuyeriwa na xiphemu xa mfanelo ya vona yo kuma mimphakelo, rhakhodo leyi tsariweke ya mavito ya vavuyeriwa kumbe ku tirhisiwa ka tlawa lowu hlamuseriweke wa vanhu swi enerisa swilaveko swo hlamusela vavuyeriwa; ku tirhisiwa ka fomula ku khakhuleyita timfanelo swi enerisa xilaveko xo hlamusela xiphemu xa xipfuno</p> <p>I vathirasiti ntsena va nga na matimba eka leswi vuriweke laha henhla; naswona Eka ku pfala kumbe ku herisa thirasiti, nhlengeleto hinkwawo wa ku tsakela ka ikhonomi wu fanele wu yisiwa eka vavuyeriwa kumbe eka vandla leri yimelaka ku tsakela ka vatekaxiave kumbe tlawa wa vavuyeriwa.</p>
<p><i>Tidokhumente leti lawulaka xikimi</i></p>	<p>Vandla leri pimiweke ri fanele ku va na xitifikhete lexi humesiweke hi munhu loyi a nga na vuswikoti : hikwalaho ka leswaku Thirasiti yi tumbuluxiwile hikwalaho ka swivangelo swa nawu swa bindzu leswi faneleke ku paluxiwa hi xitalo; na leswaku swipimelo swa Thirasiti a swi papalati hi ndlela yo kongomisa kumbe yo ka yi nga kongomisi swinawana swa Tikhodi.</p> <p>Nawu .</p>

Hambiswiritano, mikarhi hinkwayo ku na xilaveko xo endla hambaniso exikarhi ka Thirasiti hi xikongomelo xo kunguhata rifa na/kumbe ku papalata ku hakela xibalo xa rifa, naswona thirasiti leyi nga tumbuluxeriwa xikongomelo xa B- BBEE eka leswaku leyohetelela yi fanele yi landzelela swilaveko swa Annexe 100.

Tithirasiti leti a ti fanelanga ku tirhisiwa tanihi xiletelo xo olovisa vuvekisi leswaku vavuyeriwa va kota ku vuyeriwa kumbe ku ka yi nga endli nchumu loko swi ta eka makhomiwelo ya vavuyeriwa, hi ku fularhelana na ku teka xiave hi ndlela ya migingiriko leswi lavekaka ku suka eka vatekaxiave va vantima ehansi ka Tiserisi ta Khodi ya 100, ku nga landzeleriwi leswaku mikavelo yi khomiwile hi ndlela yo kongomisa kumbe yo ka yi nga kongomisi.

Vana lavatsongo kumbe Vana tanihi vavuyeriwa kumbe vatekaxiave

Ku ya emahlweni, hi lemuka leswaku vana va vantima va enerisa nhlamuselo ya vanhu vantima ku ya hi Nawu wa B-BBEE, hambiswiritano, leswi a swi vuli leswaku ntiyiso wa ntiyiso wu ta fikeleriwa eka swiyimo leswi vana va tekiwaka tanihi vavuyeriwa. Vatekaxiave valavo va tekiwa tanihi vavuyeriwa va mali ntsena kambe ku nga ri vakhumbheki hi ku kongomisa eka thirasiti, hikuva a va koti ku tirhisa mfanelo ya vona yo vhotla hi ndlela leyi fambisanaka na vunwini gya ntiyiso, vona va tiphina gi xipfuno xa mali ntsena.

Vunwini bya B-BBEE byi kongomisa eka ku cinca tiphete ni ta vunwini bya mali eka ikhonomi, hi ku tirhisa ntumbuluxo wa vutivi na ku tsakela eka ikhonomi, naswona a ku na ndlela leyi B- BBEE yi nga hatlisisiwaka hi ku tekela enhlokweni vana va vantima, tanihi leswi va nga hava xiyimo xo teka goza ra nawu, naswona hikwalaho, va nge rhumeli kumbe ku thola vayimeri , hikwalaho va kayivela mfikelelo wo tirhisa timfanelo to vhotla tanihi tin'wana ta swilaveko swa nkoka swa vunwini. Hikwalaho, ku katsa vana lava nga ehansi ka malembe tanihi vavuyeriwa swi ta tekiwa tanihi ku papalata Nawu wa B- BBEE tanihi leswi va nga riki na vuswikoti byo tirhisa timfanelo to vhotla ti suka eka vunwini byebyo.

Mahetelelo

Laha mavandla lama pimiweke ya tumbuluxaka Tithirasiti leti nga na endlelo ro papalata Nawu wa B- BBEE , xikombiso hi ku endla leswaku ku va na swivumbeko swa madyelo ya rihlaza laha mikavelo yi nga vekiweku, va nyikela timfanelo to vhotla ta vatekaxiave eka vandla leri pimiweke kumbe vayimeri va rona lava thoriweke, va pima ku nghenelela kumbe ku tekaxiave hi ndlela ya migingiriko ka vavuyeriwa eka

vandla leri pimiweke hi ku tirhisa Vatthirasiti kumbe tifiduxiyari leti faneleke, swi ta vanga maendlelo ya vuxisi na vuxisi bya xiyimo xa B-BBEE loko Tithirasiti teto ti tekeriwile enhlokweni hi tipoyinti ta B BBEEKumbe yimeriwa tanihi vunwini bya xiviri bya vantima.

Ku ya emahlweni, ku na ku hambana loku nga erivaleni exikarhi ka Tithirasiti leti tumbuluxeriweke swiyenge swo fana na tiprojeke ta vaaki kumbe nhluvukiso wa swikili kumbe swipfuno swa rihanyu lerinene ra vatirhi, leswaku va ta vuyerisiwa ku yini, Tithirasiti teto ti nge tekeriwi enhlokweni hi xikongomelo xa vunwini tanihi leswi ti nga vangeki vunwini na ku nyika vanhu vantima matimba. Tithirasiti teto ti nga tekeriwa enhlokweni ehansi ka minchumu leyi faneleke ya Tikhodi ta Maenelelo Lamanene, na ku ti koxa ehansi ka vunwini lebyi tsan'waka Nawu wa B- BBEE naswona swi endla maendlelo ya vuxis nakumbe vuxisi bya xiyimo xa B- BBEE.

Loko ti simekiwa hi ndlela leyi lulameke, Tithirasiti ti na vuswikoti byo hatlisisa cinco eka ikhonomi tanihi leswi ti ndlandlamuxaka nhlayo ya vanhu vantima, leswaku va lawula, fambisa na ku lawula rifuwo na mavandla etikweni. Leswi swi ta pfuna eka ku anamisa vunwini tanihi leswi swi kongomisiweke eka Nawu wa B-BBEE.

Xana u tihlanganisisa ku yini na hina:

B-BBEE Commission
the dti Campus
Block E, 2nd Floor
77 Meintjies Street
Sunnyside
0002

the dti Postal Address
Private Bag X84
Pretoria
0144

Riq: (+27) 12 649 0910
Imeyili: MRamare@beecommission.gov.za
senthara yaVutihlanganisi bya tikhasitama ya
dti: 0861 843 384
Webusayiti: www.bbbeecommission.co.za